РЕЦЕНЗИЯ
от проф. д-р Красимира Средкова

относно конкурса за професор по трудово право и
обществено осигуряване в Института за държавата и
правото при БАН - професионално направление 3.6. „Право“,
научна специалност „Трудово право и обществено
осигуряване“, обявен в ДВ, бр. 24 от 06.03.2026 г.
с единствен кандидат доц. д-р Андрей Сашев Александров

Със заповед Мо РД-09-45 от 01.04.2026 г. на Директора на ИДП при БАН, съм назначена за член на журито за провеждане на конкурс за доцент по трудово право и обществено осигуряване - професионално направление 3.6. „Право“, обявен в ДВ, бр. 24 от 2026 г. С решение на журито от 07.05.2026 г. ми е възложено да дам рецензия по конкурса.
Единствен участник, подал документи и допуснат до участие в конкурса, е доц. Андрей Сашев Александров, доктор по право. Представените от кандидата изключително добре оформени документи и личните ми непосредствени
впечатления мотивират долу изразеното категорично становище да предложа той да бъде приет на академичната длъжност, за която кандидатства.

I. ФОРМАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ

1. Кандидатът Андрей Александров има **научната и образователна степен „доктор по право“**. Той е **доцент** по трудово и осигурително право в ИДП в БАН. Преди това е бил юрисконсулт в Държавната агенция по сигурността на информацията. От 2008 г. е адвокат в Софийската адвокатска колегия. Специализирал е в Университета в Хамбург, Германия.

2. Макар че в предмета на дейност на академичната институция, за която е кандидатурата, няма **учебно-преподавателска дейност**, Андрей Александров има богат опит в тази насока. Той е бил 4 години хоноруван асистент по трудово право и обществено осигуряване в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“, а от 2020 г. е по външно съвместителство доцент в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

3. Кандидатът е представил е **монографичен труд** „Проблеми на трудовите отношения в условията на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка“ (С., 2022, 195 с.).
Вън от посочения монографичен труд кандидатът е представил 52 от общо 353 **статии и студии**. Наред с тях той има 264 много полезни научно-популярни публикации.

4. Установените в научната литература цитирания на трудове на Андрей Александров са 182.
Поради това намирам, че са налице формалните предпоставки по чл. 29, ал. 1 ЗРАСРБ и чл. 60 ППЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „професор“.

II. НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

1. Научната продукция на Андрей Александров е изключително голяма по обем, разнообразна по съдържание, с интересни научни изводи и голямо практическо значение. Тя включва стотици научни и научно-практически публикации — монографии, практическо ръководство, студии, статии и практически анализи, публикувани в реномирани научни и популярни практически списания. Макар, естествено, за участие в конкурса да е представена само част от тях, тя свидетелства за широките научни интереси и способности на кандидата. Трябва обаче да се констатира, че цялата научна продукция на автора е предимно в областта на трудовото право. Осигурителното право е по-слабо застъпен. Това е въпрос, по който авторът трябва да промени отношението си.

2. Представеният **хабилитационен труд** „Проблеми на трудовите отношения в условията на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка е посветен на неизследвана досега, но практически важна в съвременните условия проблематика. Анализите може да бъдат полезни за правоприлагането и за подобряването на трудовото законодателство.

а. Авторът е проучил добросъвестно литературата по въпроса (напр. стр. 14, 16, 89 и др.). Той възприема чужди становища, но и убедително критикува неприемливите за него.

В тази връзка обаче в труда има поне два сериозни проблема.

За съжаление анализираната литература е само българска и 2 германски съчинения. Намирам това за недостатъчно. Липсва каквато и да е информация за чуждестранни европейски изследвания, а разглеждани в труда проблеми съществуват не само

в България. Трябва обаче да се подчертае, че използваната литература е не само като илюстрация на становища; там, където присъства научна критика (вкл. на мои тези), тя е коректна и обоснована.

Други проблем е прекаленото увлечение в буквално преписване на цитати повече от цяла страница от публикации и съдебни решения (стр. 78—79, заб. 61; стр. 80, заб. 62; стр. 80—81, заб. 63; стр. 9, заб. 69 и др.)

б. авторът представя коректно **административната практика**, и по-специално на МТСП и КЗД (поради много малко съдебна практика);

в. езикът на хабилитационния труд е прецизен, точен, достъпен. Той показва доброто владеене на материята и умелото й и юридически прецизно представяне.

3. Обявената в заглавието **тема** на хабилитационния труд е представена цялостно, макар и без обединяваща основна линия. Открити и анализирани са и най-дребните проблеми. В старанието обаче са включени и въпроси, които не са свързани с кризисната обстановка - например относно реда за разглеждане на индивидуалните трудови спорове. От друга страна има и някои празноти - например относно задълженията на работодателя при спазване на работното време, относно работата от разстояние и карантина, изследването само на приравнените на трудова злополука случаи, а не и на същинска трудова злополука.

Като цяло представеният по конкурса монографичен труд и други публикации са **оригинални научни изследвания**, които съдържат научни и приложни резултати, представляващи оригинален принос в науката. Те показват, че кандидатът притежава голям обем и задълбочени правни знания и способности за самостоятелни научни изследвания. Представеният труд съдържа теоретични обобщения и решения на важни научни и научно-приложни проблеми, които напълно съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в трудовоправната наука.

Наред с общото приносно значение на труда внимание заслужават и **отделни особено оригинални негови приноси**.

Сред множеството примери в тази насока може да бъдат посочени анализът на формата на държавните актове в кризисната обстановка, тяхното съдържание (например относно съдържанието на трудовия договор за надомна работа) и др. Подкрепа заслужават предложенията за усъвършенстване на законодателството. Разбира се, има и становища, които не възприемам - например относно

недопустимостта на отказ по чл. 283 КТ при неосигуряване на лични предпазни средства при надомна работа и работа от разстояние, предлаганите правила за връщане на трудовата книжка и др. Те, естествено, са плод на мои лични разбирания и не намаляват значението на становищата на Андрей Александров.

Като цяло хабилитационният труд е **оригинално научно теоретично постижение с научно-приложно значение**, което съдържа теоретични обобщения и решения на научни и научно-приложни проблеми, съответстващи на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката. Той анализира критично правната уредба, извежда научни изводи, прави предложения за правилното прилагане на закона и за неговото усъвършенстване. Оригинален е като цяло и в отделни негови части.

Наред с общото приносно значение на труда внимание заслужават и отделни **особено оригинални негови приноси** като:

а. ***критичният анализ на законодателство*** (стр. 2—24, 27—9, 43—44 и мн. др.) и на административната практика (стр. 28—30 и др.) Похвално е, че наред с този анализ се правят предложения и за усъвършенстване на нормативната уредба и практиката;

б. ***сравнителноправният анализ*** (стр. 33--38). Представянето на правната уредба и практиката в други европейски държави е полезно за „евентуално усъвършенстване на българския опит;

в. ***научно-теоретичният и практически анализ на общи институти на трудовото право в специалната обстановка*** на извънредно положение или епидемична обстановка - непълно работно време, надомна работа;

г. ***предложенията за усъвършенстване "на законодателството***. Те са полезни при евентуалното настъпване на подобни на извънредно положение ситуации. Някои от тях вече са възприети - например относно електронния трудов запис.

4. Наред с посочения дисертационен труд кандидатът за професор Андрей Александров е представил 52 научни статии, 7 студии и 4 глави от колективни изследвания. Това е изключително голям по обем и богат по съдържание резултат от научно-изследователски труд, отразен в утвърдени научни издания (списания, сборници и др.) Неговите приноси може бъдат обобщени в множество насоки:

а. ***защита от дискриминация и тормоз на работното място*** - например „Защита от дискриминация — правни

проблеми...“[1] „За действителността на забраните...“, „Длъжностно лице по защита на …“ „Задължително - доброволно ваксиниране и …“, „Обработване на лични данни...“, „Гаранции за правото на …“

б. въпроси на ***колективните трудови правоотношения*** като правото на сдружаване – например „За някои проблемни въпроси .“ „За съотношението между извънсъдебните...“;

в. елементи от ***съдържанието на индивидуалното трудово правоотношение*** — например трудово възнаграждение („Допълнително трудово възнаграждение за придобит ....“, „Трудово възнаграждение. Коментар“, „Относно прихващането на ...", „Нови правила при изплащането ..“); охрана на личните данни („Някои наблюдения върху „българския ...“) професионална квалификация („За някои правни проблеми...“); работно време („Правни последици от полагането...“);

г. ***прекратяването на индивидуалното трудово правоотношение*** - например „Прекратяване на трудовото правоотношение …“ „Правни проблеми, свързани с...“, „За някои спорни въпроси ...";

д. ***дигитализацията в трудовите правоотношения*** - например „Продължаване на процесите на …„, „Актуални проблеми на правната уредба на дистанционните …“, „За процесите на дигитализация ..“;

е. ***контролът за спазване на правната уредба*** - например „За някои тревожни тенденции …“ „Допустим и необходим ли ...“;

ж. специално трябва да се посочи интересът и към въпросите на ***общественото осигуряване и социалното подпомагане***, какъвто нямаше в досегашната му дейност. Той се демонстрира в съчиненията „Дългосрочната грижа за възрастни...“, „За „заместващите“ доходи на...“, „Доколко е ефективна закрилата, ...“

Посочените съчинения, а и други качествени научни трудове, които не са представени по конкурса, са издадени в реномирани и утвърдени сред правната общественост периодични и конкретни издания. Те представят Андрей Александров като търсен и уважаван в правната общност автор. Всички статии са по нови, важни и досега неизследвани въпроси. Те представляват сериозен принос в правната теория и предлагат полезни насоки за правоприлагането, за което авторът им следва да бъде поздравен.

5. Освен с публикуваните изследвания, научната дейност на Андрей Александров се характеризира и с активното му лично участие в **научни, практически и консултационни инициативи**. Той

[1] Поради обемни ограничения пълните заглавия на съответните трудове може да се видят в представената от кандидата документация.

е активен организатор и участник във всички прояви на БАТПОО, на която е научен секретар. Активно участва в инициативите на катедра „Трудово право и обществено осигуряване“ в СУ „Св. Кл. Охридски“, на ИДП при БАН, на НБУ и др.

6. Андрей Александров е популярен български учен в областта а трудовото право. За това свидетелстват и 182 **цитирания** на негови изследвания.

III. УЧЕБНО-ПЕДАГОГИЧЕСКА ДЕЙНОСТ.

1. Андрей Александров има повече от необходимата за академичната длъжност „Професор“ учебно-педагогическа дейност. Той е бил 4 години хоноруван асистент в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“ с много добри отзиви. От 2020 г. изнася лекции по трудово право и по обществено осигуряване в ЮЗУ „Неофит Рилски“ средно по над 350 ч. годишно, а в някои случаи до 516 ч., което не намирам за нормално натоварване.

2. Голяма част от академичната дейност на Андрей Александров заема **научното ръководство на докторанти**. Има зачислени 11 души. От тях успешно са защитили 2 души. Като се има предвид, че 6 докторанти не само не са в ИДП при БАН, а в други академични институции, и дори извън София, трудно може да се приеме реално и качествено тяхно научно ръководство.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

На основата на представената характеристика на хабилитационния труд „Проблеми на трудовите отношения в условията на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка”, като и на многобройните научни публикации на Андрей Сашов Александров и на непосредствените ми лични впечатления предлагам на Научното жури да приеме за установено, че:

1. Са спазени ***формалните изисквания*** на ЗРАС, ППЗРАС и съответния правилник на ИДП при БАН.

2. ***Професионалното развитие*** на Андрей Александров като докторант и доцент му е позволило да натрупа богат опит в „изследователската дейност, да представи научни публикации с висок научни качества.

3. Представеният ***монографичен труд и останалите публикации*** са оригинални творчески научни постижения, плод изцяло на самостоятелната изследователска дейност на автора. Те са насочени към решаване на важни и актуални научни и приложни проблеми на трудовото и осигурителното право, подготвени са в съответствие със съвременните постижения на българската правна наука и творчески ги доразвиват. Трудовете са на високо теоретично равнище и допринасят за решаване на важни и много актуални проблеми. Научните постижения на кандидата се изразяват в обогатяване на съществуващите знания по трудово право и обществено осигуряване, в създаване на новости в правната теория и имат съществено значение за нормотворческата практика и практиката по прилагане на законодателството.

Посочените и други досегашни постижения на кандидата оформят моето убеждение на основание чл. 29 ЗРАС да предложа на Научното жури да бъде дадена академичната длъжност „Професор“ в ИДП при БАН на доц. д-р Андрей Сашев Александров. Той заслужава това признание за цялостната си научно-изследователска дейност, преподавателска и правоприложна дейност.

София, 10.07.2026 г. Рецензент:
(проф. д-р Красимира Средкова)